

KURJER LITEWSKI

w WILNIE DNIA 3. Lutego V. S. ROKU 1806.

ROSSYA

S. PETERSBURG VS. 23 stycznia. Gdy Minister handlowy odebrał wiadomość od różnych kupców poddanych Rosyjskich, że ich okręta z towaram zatrzymane zostały we Francyi; J. J. M. rozkazał donieść znajdującemu się w tej stolicy Francuzkiemu generalnemu agentowi handlowemu Lesseps, iż jeśli Rosyjskie statki w czasie krótkim nie będą uwolnione, dwór tutejszy znajdzie się w koniecznej potrzebie użycia równych środków względem własności poddanych Francuzkich, którzy się znajdują w Rosyi, a wtenczas handlowy traktat z pomienionym narodem będzie poczytany za upadły. Lesseps odebrawszy takie uwiadomienie, natychmiast wysłał zięcia swojego do Paryża, donosząc i przekładając rządowi swemu, iż zatrzymanie Rosyjskich okrętów we Francyi, przeciwi się duchowi traktatu handlowego, między dwoma Mocarstwami trwającego, który w każdym czasie najwierniej był dochowany z Rosyjskiej strony.

Na miejscu zmarłego tajnego Konsyliarza Senatora Nowosilcowa, w kommissyi przetrząsającej dawne sprawy kryminalne, zasiadać będzie Tajny Konsyliarz Teils. Nadworny Konsyliarz Pogorzelski został Gubernskim Prokuratorem w Kamieńcu Podolskim. Unter Jegermeister Szianów otrzymał order S. Anny 2. klasy. Zasiadającemu w Kontrolnej ekspedycji GL. Sturm oświadczone najwyższe ukontentowanie za pilną i ochotą służbę.

Minister sprawiedliwości X. Łopuchin za najwyższym rozkazem donosi; Ant. Tizenhauzowi proszącemu o względy Monarsze za skonfiskowane Starostwo Rohaczewskie, i zruynowanie domu, który już onemu został oddany: na prośbę nie nastąpiło najwyższe zezwolenie.

Kapit. Przysieckiemu, który prosił, ażeby sprawę jego o majątek z sukcesorami Podkomorzego Przysieckiego będącą w 2 departamencie Mohilewskiego sądu Gł. przeniesiono do sądów Mińskich, przeto iż w onym departamencie zasiadają krewni przeciwney strony; prosić o to powinien, gdzie prawa kazały.

Mińskiej Gubernii Szlach. Obrzyckiemu, który prosił naprzód, ażeby skarb za niego płacił X. Radziwiłłowi 768 zł. przysądzonych na nim za doniesienie niesłuszne; powtóre ażeby zrobiono indagacyą, czyli porządkiem prawnym X. Radziwiłł wykonał przysięgę dla usprawiedliwienia swego, potrzebie ażeby iemu na edukacyą dzieci dane było Starostwo Broża, prośby te nie przyjęte.

Niceforowi który Zabinie skarżąc się o zabranie siebie z krewnymi w poddaństwo X. Lubomirskiego, i zagrabiony w tym przypadku ich majątek, prosił o utwierdzenie szlacheckiej rodowitości; Na ośnowie Senackiego wyroku powinni zaskarżyć dekret w tej sprawie zapadły Orszańskiego sądu powiatowego, przed sądem Gł. Białoruskim.

Wileńskiej mieszczance Ewie Skurewiczowej, która prosi ażeby w 2 departamencie sądu Gł. sędzono nie czekając kolei sprawę iey z Wileńskim Mieszczaninem Bernardem Budkiewiczem. Minister sprawiedliwości nie ma mocy wyimować z kolei spraw żadnych.

Wołyńskiej Gubernii Powiatu Rownieńskiego obywatelowi Chorążemu Jan. Steckiemu, skarżącemu się na 1 departament Wołyńskiego sądu Gł. o nie sprawiedliwe niby sądenie sprawy względem pokrzywdzenia iemu uczynionego przez Rownieńskiego Ziemskiego Kommissarza Wachowskiego. Ponieważ na sąd Gł. podał Senatowi załobę, więc powinien czekać wyroku.

PRUSSY.

BERLIN 30. stycznia. Podróż X. Brunświckiego

do S. Petersburga, jeszcze odłożoną jest do pewnego czasu. Wraz po wyjeździe do Hildesheim G. kawaleryi Schulenburg zaczęto głosić, że ten Minister wojenny obiwszy kommandę armii Pruskiej, która downo jest zgromadzona w Cyrkule Saxonii, uda się do Hannoveru, obeymie cały Elektorat, i rządzić nim zacznie. Sprawdził się ten domysł, iak widzieć możemy w edykcie Króla niżej położonym. Na początku wyliczone są tytuły dzisiejsze Fryderyka 3: Król Pruski, X. Szląski, X. Orange, Neufchatel, Vallangin, Glatz, Magdeburgski, Clivii, Berg, Stettinu, Pomorski, Kaszubów, Wandolów, Mecklenburgski, Crossen; Burgrabia Norimberski, X. Hildesheim, Paderborn, Halberstadt, Munster, Minden. Camin, Wenden, Schwerin, Ratzeburg, Fryzyi wschod. Eichslenburg, Lingen, Buhren, Leerdam, Pan Rostock, Stargard, Werden, Limburg, Lawenburg, Butow, Arley, Breda, Eichsfeld, Erfurth, Essen, Quedlinburg, Elten, Hohenzollern, Ruppın, Mark, Ravensberg, Hohenstein, Tecklenburg, ett.

Wyraził naprzód Fryderyk 3, że gdy pokój między Austryą i Francją w Niemczech połudn. szczęśliwie został przywrócony, iedynym celem troskliwości dworu Berlińskiego było zapobiedz, ażeby w Niemczech północn. mianowicie w Państwach Brunświcko Hannowerskich, zapalony nie był pożar nowej wojny, iak obawiać się należało. Czego chcąc dokazać, a prowincye Jerzego 3 zasłonić od powtórnego niaazdu wojsk Francuzkich i przypierzonych do końca wojny ter. środek zostawał iedyny porozumieć się z Napoleonem, i kray pomieniony zał. nierzem Pruskim osadzić. Zatem armia w Hildesheim zebrana pod kommandą G. Kawaleryi Schulenburg wniędzie do Hannoveru; ten zaś Minister imieniem swojego Monarchy rządzić będzie, dopóki nie nastąpi powszechny pokój. Ostrzegają się przeto obywatele wszyscy, ażeby wiedzieli, że się to czyni dla ich dobra, bezpieczeństwa, i spokojności. Minister i dobrani od niego Kommissarze władzę najwyższą sprawować będą w interesach cywilnych i wojskowych; kray do utrzymania armii przyłożyć się powinien, która porządek i karność zachowa, pilnie strzegąc własności i prawa. Jeśli by kto z mieszkańców przeciwnie rozumiał, skutki przykre sobie samemu przypisze.

D. 24 W. X. Konstantyn, do Petersburga, d. 26 W. X. Marya do Weimar wyiechali. Ustały razem w Monarchii Pruskiej wojenne przygotowania; owszem zdaie się wszystko zwiastować zachowanie pokoju. Feld Marsz. Moellendorf powrócił do rządów naszey stolicy. W Erfurt przedać kazano 800 koni pod artylleryą zakupionych nie dawno; to samo wkrótce podobno rząd uczyni na innych miejscach. Spodziewamy się za d. kilka widzieć zagranicznego Ministra wysokiey rangi, który negocyacyom dotąd tajemnym koniec położy. Ambassador Brytańii W. Lord Harrowby przed wyjazdem do Londynu odwiedził raz ostatni weterana Moellendorf. Spotykając gościa Feld Marszałek u drzwi, widzisz, rzekł, nachylonego wiekiem człowieka. Bynajmniej, odpowie Minister; lecz wieńce laurowe zawsze są świeże.

AUSTRYA.

WIEN 28 stycznia. W 23 art. traktatu Presburgskiego napisano; iż z obu stron wyznaczeni być mają Kommissarze, którzy podadzą i przyjmą w dzierżawę miasta, twierdze zbrojownie, i kraje dawniej RP. Weneckiey własne, dziś ustąpione od Austryackiego domu koronie Włoskiej. Ten warunek w ogólnych wyrazach obięty, ażeby nie sprawił iakiego zawikłania i trudności, Minister wojenny Berthier imieniem Napoleona, Pełnomocnik Austryacki X. Lichtenstein imieniem Franciszka 2 napisali umowę dodatkową; 6 art. zawiera, treść onych kładniemy.

1. Kommissarze: Francuzki G. Andreossy, Austriacki G. Kollowrath robią porządną inwentarz artylleryi i wojennej ammunicyi, które armia Francuzka miała w mocy swojej w Brunn, Wiedniu, i po innych miastach w prowincjach dziedzicznych.

2. G. Bellegarde wyznaczony jest Kommissarzem od Franciszka 2, ażeby kraie, Miasta, twierdze, zbrojownie dawniej Weneckie podał armii Francuzkiej, których podczas wojny nie zaięła. G. Lauriston jest Kommissarzem Napoleona, ażeby to wszystko przyjął w dzierżawę. Ci GG. pilnie weyrzeć mają, ażeby artyllerya i ammunicye dawniej Weneckie zostały przy koronie Włoskiej; ci sami opisać dokładnie, iak wiele w dzierżawach dawniej Weneckich znajduje się dział i ammunicyi Austriackiej, które do Franciszka 2 należeć powinny, oznaczając ich kalibr, gatunek, materyały, dobroć.

3. Gdy inwentarze artylleryi i ammunicyi dokładnie będą sporządzone tak w prowincjach dziedzicznych, iakoteż Weneckich; GG. Kollowrath i Andreossy umocowani są, do zrobienia zamiany, oddając Franciszkowi 2 działa i ammunicye przez armią Francuzką zostawione w Brunn, Wiedniu &c. za działa i ammunicye do Austriaków należeć powinny w miastach dawniej Weneckich, względem mając przyzwoity na wielkość, dobroć i gatunek sztuki każdej.

4. Ponieważ w arsenale Weneckim znajdują się rzeczy służące do budowy okrętowej, drzewo, żelazo, miedź, pieńka, smoła &c. wolno jest pomienionym Kommissarzom wszystko przyjąć na zysk Włoskiej korony, Austriakom zaś dać w zamianę działa i ammunicye, przez Francuzów zostawione w krajach dziedzicznych Austriackiego domu, uważając wartość każdej rzeczy.

5. Jeśliby zbywające Austriacy zostawić chcieli działa, ammunicye, inne rzeczy do nich należące w Wenecyi, korona Włoska wszystko zapłaci, według ceny postanowionej przez GG. Bellegarde i Lauriston.

6. Mocą tej umowy, dalszy wywóz dział i ammunicyi z krajów Austriackich będzie wstrzymany; lecz natychmiast Kommissarze zatrudnić się powinni pisaniem inwentarzów, do porządnej zamiany i sprzedaży potrzebnych. Dan. 4 stycznia 1806 r.

Przed kilku d. Cesarz oglądał uszykowane pod broń milicje Wiedeńskie, porządek i ćwiczenie pochwalił; było ludu zbrojnego 10 t. Austriackie i Węgierskie regimenty na załogę niedawno wprowadzone wynoszą głów 25 t. Niepomyślnie zdarzenia ostatniej kampanii podwoiły przywiązanie wiernego poddaństwa do rodziny panującej. Gdy nieprzyjaciół u nas gościł, zawieszono wszelkie roboty przy budowach publicznych i prywatnych, domy nawet rękodzielne próżnowały. Przez co pomnożyła się nieskończenie liczba ubogich. Ku tym rząd zwrócił oko, ażeby do końca zimy przynajmniej nie doznawali niedostatku. Kancellarye w Ołomuńcu zostawione, Posłowie zagranicznych dworów, którzy w Teschen mieszkali, powracają do stolicy. Część Francuzów chorych odzyskawszy zdrowie, ruszyła ztąd ku Renowi.

Gazety Węgierskie umieściły wiadomość nast. Gdy wojska zprzymierzone d. 2 grudnia w okolicach Brunn miasta bitwę zaczynać miały, kazano drugiemu regimentowi piechoty granicznej Węgierskiej Szekler uderzyć na nieprzyjaciół z lewego skrzydła, i wygnać z stanowiska mocno oszańcowanego pod Telnitz. Zaczął się atak o godz. 7 z rana. Żołnierze Węgrzy przywykli dotrzymywać kroku statecznie, okryci zewsząd ogniem, w czasie krótkim tracą wielu zabitych i ranionych; nie ustępują jednak bynajmniej; owszem postępując na przód sporszym krokiem, wypędzają Francuzów z okopu, zwłaszcza gdy im na pomoc przybył regiment huzarski Hesse Homburg, i dywizya piechoty posiłkowej. W tém miejscu walczone do nocy nieustannie. Regiment Szekler stracił 60 żołnierzy poległych, 254 ranionych; 228 jeńców. Gdyby nie zdarzyła się odmiana w innych miejscach, z tej strony zwycięstwo armii zprzymierzonej mogło być nayspełniejsze.

B R Y T A N N I A W.

LONDYN 17 stycznia. Blizkie już jest otwarcie Parlamentu. Gotują się do walki nast. Ministrów przyjaciele i Oppozycja; iaki ztąd pożytek odnosi naród, poradźmy się doświadczenia. Tymczasem rząd przeciwnicy i przyjaciele, każdy według interesu i chęci swojej, tworzą nowe Ministeria. Według pierwszych, Fox ma wkrótce stanąć u steru; dopomagać będą iemu

Buckingham i Grenville z towarzyszącymi wielo. Zdaniem drugich, Margrabia Wellesley niedawno przybyły z Indyi wschodn. Wielkorządca, piastować zaczął ważny urząd Ministra skarbowego, lecz tylko do czasu ozdrowienia chorego Pitta. Inni jeszcze rozumieją, że stronicy tego Ministra z Addingtonem zprzymierzeni, rozbiorą między siebie wszystkie departamenta. Są nawet, którzy mówią o Regencyi; lecz ta powieść mało wiary znajduje, gdyż Król w dobrém jest zdrowiu; skarży się tylko na słabość oczu. To pewna, że Parowie i Reprezentanci, którzy do Oppozycji należą, często na radę zgromadzeni, gotują się oskarżyć w Parlamencie Ministrów, przypisując ich omyłce, co być mogło dziełem losu i trafunku.

Pitt na wsi mieszka, do stolicy przyjechać nie ma prędko, aniteż znajdować się przy zagaeniu obrad Parlamentowych. Zdrowie jego, iak słychać, w stanie jest pełnym rozpaczy; tracą lekarze sami nadzieję. Otoczony familią i naysoufalszemi przyjaciółmi, zatrudniać się nie może obowiązkiem publicznym. Podagra górę bierze, stracił apetyt, słowem życie jego jest w niebezpieczeństwie; a oyczyna w prędkim czasie opłakiwać może stratę Ministra dni naszych sławnego, któremu, iak nieraz wyznała, od początku rewolucyi Francuzkiej winną była spokojność, ocalenie, kwitający w domu porządek, liczne zwycięstwa na morzu i zdobycze. Który nieprzyjaciół zamysły szkodliwe zniszczył, Angielską konstytucyą zachował od nowości i odmian wszelkich, sławę narodu rozniósł po świecie. Pod którego administracyą od r. 1783 mało przerwana, Irlandya przez Unią do korony wcielona, bogate osady nieprzyjaciółom wydarte, niezmierne kraie w Indyi wschodn. podbite, Canadyjskie zaludnione i urządzone, dochód pomnożony został, handel, przemysł, rękodzieła, morska potęga i dostatek narodu niezmiernie urosły.

Chociaż Oppozycja czyni gotowość do oskarżenia Ministra, iednak rozumieć trzeba, że względem zachowa na słabość jego, a o nieprzytomnym milczeć będzie, który bronić się nie może. Sądzą niektórzy, że Pitt ponieważ nie sam ieden rządził, nie sam więc odpowiadać powinien przed narodem. Są inni Ministrowie, którzy usprawiedliwiają kolegę, siebie usprawiedliwią, i dadzą Parlamentowi sprawę z interesów zagranicznych, o których małą dotąd mieliśmy wiadomość. Tymczasem wątpić nie można, iż wojna lądowa koniec bierze. Ekwi-paże X. Cambridge, który miał być Wielkorządcą Hanoweru, odprowadzono z Harwich do Londynu; wojska niektóre powróciły z Niemiec dość pomyślnie, mało albo nic nie straciwszy w przeprawie; inne powrócą wkrótce, i razem wszystkie stanąć mają nad brzegami morskimi, ażeby gotowe były w obozach na przyjęcie nieprzyjaciół, gdy lądować zechcą. Ku tej potrzebie dziś najbardziej zwrócone być mają myśli i usiłowania wszystkich Anglików.

D. Narodzenia Królowey obchodziliśmy uroczystie; zaczęła Monarchini rok życia 62. Nigdy u dworu liczniejszego zgromadzenia pierwszych obywateli, nigdy równey okazałości nie widziano. Bogaty Wellesley, gdyż z Indyi przywiozł kilka mill. FS. kupił pałac X. Cumberland. List prywatny z Bengalu donosi; że gdy następca Cornwallis, skarb kompanii wschodn. znalazłszy wypróżniony, troskliwie myślił, z iakiegoby źródła miał czerpać pieniądze potrzebne na wydatek ogromny, bankierowie krajowi deputatów przysłali do niego, ofiarując sumę bardzo wielką pożyczyc. Pochwalił obywatelską gorliwość Margrabia, ofiarę przyjął z wdzięcznością. W pierwiastkach pomnożyć musi dług poprzednika, lecz gdy lepszą administracyą wprowadzi, gdy zwłaszcza pokoy zakwitnie, opłaci wkrótce wszystko.

Mieliśmy nie dawno straszliwszą nad przeszłe burzę na morzu; trwała 3 d, całe i nocy; nie wiemy jeszcze, iaką naród w okrętach wojennych i kupieckich poniosł szkodę; wielka być musi. Adm. Cornwallis raz jeszcze opuściwszy stanowisko pod Brestem, w Torbay z 4 okrętami tylko znalazł schronienie. O żegludze Adm. Warren i Duckworth, Willaumetz i Lesaigne czekamy nie cierpliwie pewnego doniesienia. W tej chwili wiadomość przyszła, że Warren przeciwnym wiatrem odparty do portu musiał powracać; przez co dać się sposobność wodzom nieprzyjacielskim, przybyć wcześniej do Indyi wschodn. i zachod. i z korzyścią zacząć wojenne czynności.

D. 22. Wczora, iakieśmy dawniej ostrzegli, miał być zagaiony Parlament. 2. d. wprzód zgromadzili się

na radę Ministrowie, prócz chorego Pitta, gdzie im czytano według nieodmiennego zwyczaju, mowę Królewską, którey exemplarze natychmiast rozesłali przyjaciółom. Po południu do Parów i Reprezentantów w izbie wyższej zgromadzonych przybyli Królewscy Kommissarze, Kanclerz W. Arcy B. Canterbury, W. Sędzia Ellenborough, Lordowie Dartmouth, i Hawkesbury, którzy dopełniając obrządek prawem przepisany, czytali wiadomą mowę; ta później umieszczona będzie. Po przeczytaniu, brat zmarłego zwycięzcy w Trafalgar Graf Nelson i Margrabia Wellesley wprowadzeni, miejsca swoje między Parami zasiedli.

Dopiero Lord Essex podał projekt pisma dziękczynnego do Króla, według zwyczaju, w którym zawarł na przód pochwałę Nelsona, daley ubolewał nad śmiercią X. Gloucester brata Jerzego 3; naostatek nad niepomysłnem powodzeniem w Niemczech, oświadczając, że Parowiełożyć wszystko są gotowi na ratunek i wsparcie zprzymierzeńców narodu naszego. To samo powtórzył Lord Carleton. Lecz Cowper nie zastanawiając się bynajmniej nad myślą i wyrazami pomienionego pisma, oświadczył, iż widzi konieczną potrzebę weyrzenia w stan dzisiejszy narodu, roztrząsania zawartych związków, i czynności Ministrów. Gdy jednak słyszy o chorobie Pitta, rzecz odłożyć postanowił do kilku d. tylko, gdyż rzecz największej wagi, zbawienie oyczyzny, dłużej zwłóki cierpieć nie może. Zgodził się na to Grenville, nie sprzeciwił się Hawkesbury; tymczasem pismo do Króla iednomyślnie zostało uchwalone.

Równym sposobem tegoż czasu w izbie niższej kończyły się krótkie spory o dziękczynne pismo. J tu, iak u Parów, przyjaciele Ministrów zapewniali, że nie wszyscy zprzymierzenie do ugody z Francją przysli; tym więc Brytannia W. ofiaruje pomoc wszelką dobronienia sprawy powszechney. Przeciwnie zaś Oppozycja potrzebę wskazywała zastanowienia się nad przyczynami zaszłych odmian, i stanem narodu naszego. Tego był mianowicie zdania Fox i Windham. Lecz gdy Castle-reagh przełożył, iż ciężka choroba nie dozwoli podobno Pittowi znajdować się w Parlamencie, usprawiedliwiać czynności własne i wszystkich Ministrów do rady Królewskiej wchodzących, odpowiadać na zarzuty przeciwney strony; zgodzili się wszyscy rzecz odwlec do d. kilku; chociaż oświadczył Windham, że mała jest nadzieia, żeby Minister pierwszy prędko ozdrowiał, a względy na osobę, wyższym na oyczyznę względem ustępować powinny. Pismo zaś do Króla zwyczajne, iednomyślnością uchwalono.

Zatém Sheridan mówił o potrzebie roztrząsania praw dawniey napisanych o woysku regularnem, milicyi, ochotnikach, słowem o powszechney obronie kraju naszego, przeciw nieprzyjacielowi lądowaniem grożącemu, ażeby Anglia na wszelkie przypadki była gotową, chociażby nas odstąpić mieli zprzymierzenie wszyscy. Castlereagh zgodził się na to; lecz wprzód radził imieniem Parlamentu oświadczyć podziękowanie Officyerom służby morskiej, żołnierzom, i matkom, którzy Lordowi Nelson i Adm. Strachan dzielnie pomogli zwyciężyć nieprzyaciół w Trafalgar i pod Ferrole. Podobny wniosek uczynił Hawkesbury w izbie wyższej.

Sidney Smith znajduje się dotąd w Plymouth, uzbrajając eskadrę sobie powierzoną do tajemney wyprawy, z którą przyłączy się do flotty Collingwooda. Wszystkim regimentom artylleryi, wszystkim arsenałom naszym dano ścisły rozkaz, ażeby gotowały iak największy dział i ammunicyi, które do brzegów morskich sprowadzić trzeba. Na wiosnę wszystkie woyska, milicye, ochotnicy narodu całego w pole wystąpić mają, i zająć obozy blisko tychże brzegów wytknięte; najznaczniejsza potęga zgromadzić się w Deal i Dover; tu staną regimenta spodziewane z Hannoveru, mianowicie legion Niemiecki znacznie powiększony.

W Chinach rozruchy nie ustają; trwa i rozszerza się pożar domowey wojny. Rząd przynaglony walczyć z buntownikami na lądzie, nie mógł uważać co się dzieje na morzu. Między Canton i Macao krąży teraz wielka liczba statków zboieckich, które przeciw Europejskim okrętom słabe, uprzykrzone są Chinczykom; czasem iednak odważyły się napadać Europejczyków. Zebrawszy znaczną potęgę udali się przez rzeki i kanały wgląd Chińskich prowincyi z początku zwyczaj był unich, ludzi poymanych zabijać; dziś są mniej okrutni, przestając na zdobyczy. Kommandant Portugalski w Macao mu-

siał uzbroić kilka wojennych okrętów, dla bezpieczeństwa żeglarzów.

Wiadomość o podbiciu przygórka dobrej nadziei przez G. Baird i Kap. Popham zawczesną była. W Póździenniku wyszedłszy pod żagle z Madery, ważnego przedsięwzięcia uskutecznić tak rychło nie mogli. Wkrótce iednak o skutku ważney wyprawy donieść muszą. Nie lekamy się, ażeby Willaumetz i Lesaigne w m. Styczniu wystąpi z portu Bresteńskiego przeszkodzić mogli powodzeniu naszemu. Linois, iak wiadomo, Batawów opuścił, powracając do wyspy Francuzkiej, gdzie na morzach wschodn. mniej zapewne dokazywać będzie, znajdując potęgę Adm. Pellew powiększoną okrętami, które w lipcu do osad Indyjskich zaprowadził Trowbridge z woyskiem lądowem.

HISZPANIA

MADRID 5 stycznia. Słyszeliśmy nieraz Hiszpani, że obywatele Angielcy i Francuzcy, widząc w nagłej przygodzie oyczyznę, wspaniałe dla niej składali ofiary, zaciągając żołnierza, budując okręta, summy znaczne dając na zasilenie skarbu. Nie zbywa nam na przykładach domowych. Któż nie wie, że podczas wojny o sukcesyą korony Hiszpańskiej, gdy Burbon Filip 5 zwyciężony schronienia szukał w prowincjach Monarchii blizkich gór Pyreńskich, a przeciwnika zwycięzcę Karola Arcy X. Austriackiego Anglicy, Batawowie, z Portugalczykami wprowadzili na tron do Madritu; zesłany od Ludwika 14 Vendome głosem swoim ożywił naród cały; a w krótkim czasie zebrał woysko liczne z ochotnika, uzbroił, i zwyciężył. Pobobny skutek dziś czyni sam ogłos bitwy przegranej w Trafalgar.

Ofiar naszych uwielbiać nie będziemy; taka jest powinność obywatela dobrego, wszystko czynić iłożyć dla Króla i oyczyzny; przestańmy na ich wyliczeniu. Dotąd niektórzy z Grandów i majątnych obywatelów do skarbu koronnego pieniądze według możności wnosili. Teraz prowincye i miasta iednomyślnie postanowiły przyłożyć się do dźwignienia z upadku morskiej potęgi Karola 4. Pierwsza Biscaya dała na flotę matków doświadczonych liczbę tę równą, iaką straciliśmy w zabitych i ranionych pod Trafalgar. Cadix, Sevilla, Barcelona ett. złożyły sumę wystarczającą, na zbudowanie i uzbrojenie okrętu lin. Inne dają drzewo i morskie ammunicye. Duchowieństwo wyznacza pensye kalekom, wdowom, i sierotom poległych rycerzów, iakie wyznaczyła im korona. Naostatek lud pośpolity, naiemnicy, cieśle, kowale, linicy, z miejsc odległych tłumem cisną się do portów; i pracują bez zapłaty. Przy tak wielkiem usiłowaniu może być na wiosnę wygotowania flotta dość liczna. X. Pokoju słynąć będzie, iż pochodnię patryotyzmu zapalił

WŁOCHY.

RZYM 1 stycznia. Kolumna i woysk Francuzkich i Włoskich, którą prowadzi G. Lecchi, przeszedłszy śpiesznie państwo Kościelne, zastanowiła się na granicy Neapolitańskiej, czekając przybycia wielu innych, z którymi następują G. S. Cyr. Verdier, Gardanne. Wszyscy mają wiele artylleryi. Spodziewali się albowiem wodzowie, znając potęgę zprzymierzeńców, znaleźć w kraju odpor silny. Lecz podobno nie będzie żadnego; potwierdziła się wiadomość, że posiłkowemu żołnierzowi kazano powracać do Corfou. Król Sardyński dotąd bawiący w Gaeta, udał się na mieszkanie do Neapolu. Jest pogłoska, iż Józef Buonaparte spodziewany wkrótce do Mediolanu, zacznie rządzić Królestwem Włoskiem; Eugeniusz Beauharnois do Neapolu ma przybyć. Czas odkrycie, czyli ta powieść jest prawdziwą.

MEDIOLAN 8 stycznia. Wice Król Eugeniusz d. 6 z Padwy do Munich wyjeżdżając, zabrał z sobą wszystkich Adiutantów. Rozkazy ścisłe zostawił w kraju, ażeby woyska Włoskie iak narychlejszy ścigały pod Bononią, na wsparcie armii G. S. Cyr. ażeby nieprzyaciół widząc naszą liczbę, nawet nie myślił o obronie. Już w obozie wytkniętym stanął regiment Królowey, iazdy cudzoziemskiej, 6 t. Francuzów. D. dzisiejszego G. S. Cyr miał wtargnąć do kraju Neapolitańskiego; Massena wkrótce spodziewany z Carinthii i Carnioli, ma być obecnym zaigciu Wenecyi,

HAGA 21 stycznia. Gdy już przeszła bojaźń wojny nowej w Niemczech północn. rząd nasz, który nie dawno przez wzgląd na własną i armii Francuzkiej potrzebę zabronił wyprowadzać z kraju żywność amunicją, furazę do krajów położonych między rzekami Emba i Elbą, znowu handlującym i potrzebnym wolność wszelką przywrócił. Woyska Batawskie i Francuzkie oddalają się od brzegów Renu. Uważamy że największa ich liczba powracać zaczyna na dawne stanowiska do brzegów Oceanu i portów, z których w r. prz. wyprawa do Anglii miała być przedsięwzięta.

W kraju naszym nie zostaje Francuzów nad 12 t. W miastach Belgickich będą liczne załogi; w Bruxelles 6 t. Najstarszy z Admiratów naszych Bietweld umarł lat mając 80.

FRANCYA.

PARYŻ 18 stycznia. Chorągwie przez Napoleona zdobyte w Morawii, ofiarowane kościołowi Katedralnemu NPM. obrządkiem uroczystym wniesione zostały do tej świątyni. Traktat pokoju podpisany w Presburgu, regimencem Francuzkim przy paradyzie czytać kazano. Słychać, iż wkrótce ma być zawarte przez nas przymierze z Austriackim domem. Od brzegów Oceanu smutne wiadomości przychodzą o rozbitych i zatoniętych okrętach. W Fecamp do takiej wysokości podniosło się morze, iż ludzie najstarsi nie pamiętają. U nas Sequana z brzegów wylała. W Dijon, Anvers wichry burzliwe szkoda znaczną w domach i drzewach sprawiły.

Ociec G. Marmont umarł. Connetable oświadczając ukontentowanie gwardyi honorowej, którą iemu dały niedawno miasta Belgickie, 500 z wybranych młodzieńców złożoną, przydał, iż jeżeli wypadnie kiedy potrzeba zgromadzenia armii północn. chętnie ich widzieć będzie przy boku swoim. O podróży Józefa Buonaparte różne są wieści; ta między innemi, że nie do Włoch iedzie lecz do iednego z dworów zagranicznych, ażeby dokończył ważne traktaty. Od granic Hiszpańskich doniesiono, że woyska Króla Katolickiego stojące w Biscaii i okolicznych prowincjach idąc za przykładem całego Królestwa, znaczną sumę w ofierze przesłały do X. Pokoju na publiczną potrzebę.

RZESZA NIEMIECKA.

MUNICH 18 stycznia. Rano d. wczorayszego Napoleon z małżonką na Auszpurg, Stuttgart, Carlsruhe wyjechał do Strasburga. Zegnaliliśmy oddalającego się zprzymierzeńca strzelaniem z armat przy paradyzie woyska i zbroynych mieszczan. Kilko d. pierwiey chciał oglądać szpitale nasze; ten pochwalił naybardziey, który jest pod dozorem Braci od miłosierdzia nazwanych. Eugeniusz z X. Augustą wyiedzie do Włoch przed końcem mies. ter. Woyska Francuzkie ciągną nieustannie przez Bawaryą do Szwabii, gdzie zastanowiwszy się nie długo dla spoczynku, pośpieszą ku Renowi. — Prawie wszystkie miasta i prowincye traktatem Presburgskim postąpione Maksymilianowi I, dziś są zajęte Bawarskim żołnierzem. Elektor Saltzburgski w m. lutym spodziewany jest do Wurtzburga, zkąd nasi pilnie uprowadzają do Bambergi wszelką własność rządową. Wice Król Włoski w d. zaślubienia swego przyiósł imie Eugeniusza Napoleona X. Francyi, z tytułem: Altesse Impériale.

AUSZPURG 21 Stycznia. D. 17 wieczorem Napoleon, iakeśmy donieśli, był w mieście naszym, powracając z Munich do Francyi. Witali wieżdżającego Królewicz Elektor Trewirski, i X. Badeński, który go zaprosił do Carlsruhe imieniem Elektora. W kilka godzin pośpieszył do Stuttgartu, gdzie zabawiwszy d. cały, udał się do Badeńskich krajów; które iak słyhać, będą rozszerzone przyłączeniem powiatów dotąd własnych Langraffa Hesse Darmstad; ten zaś otrzyma nadgrode w Westfalii, gdzie już posiada kray przedtym należący do Elektora Colońskiego. Lecz o tej, i wielu innych odmianach, które do konstytucyi Rzeskiej wprowadzone być mają, czekamy doniesień pewniejszych.

G. Wrede obiół kommandę w mieście naszym, i nowy porządek zaczął wprowadzać. Klasztory żyjące z iak-mużny zniesione zostały. Obywatelom kazano zrobić wielki zapas żywności. Albowiem Francuzi, iak tędy ciągnęli zmierzając do Austrii, tak powracają prawie wszyscy ku Renowi. Garnizon ich i G. René dotąd nie ruszył. Wczora widzieliśmy ciągnących Wurtemberczyków pod G. Seeger. Król ich bratu swojemu, który dotąd zostawał w służbie Duńskiej, ofiarował rangę Feld Marszałka w służbie swojej, i naywyższą kommandę woysk narodowych; X. przyiósł ofiarę, i wkrótce przybywa do Stuttgartu. Upadły przywileje Stanów Wurtemberskich; same nawet Stany są zniesione dając miejsce nowo postanowionemu rządowi Monarchicznemu; co wszystko do skutku przyszło w zupełnej spokojności.

Twierdze otaczające Auszpurg naprawujemy nawet w porze zimowej, która teraz łagodną jest nad zwyczaj. Na wiosnę wiele nowych zakładać mają Inżynierowie Francuzcy, ażeby to miasto w liczbie naywarowniejszych zostało. Nie wiemy ieszcze, iakie nam przywileje nada nowy Monarcha; dotąd wyiowszy rządowe, żadnych odmian nie wprowadził. Cała armia Masseny do Włoch wyciąga z Austriackich dzierżaw, prócz dywizyi przeznaczoney na osadę do Istrii i Dalmacyi Weneckiej. Augereau swoją rozłożył na zimę w Darmstadzkim kraju; sam obrał mieszkanie w Frankeforcie na czas krótki. X. Ysenburg pośpieszył do Strasburga, prezentować mając Napoleonowi swój legion, który zaciągnął niedawno na żołd Francuzki.

GOETTINGA 25 stycznia. Za pośrednictwem za pewne rządu Pruskiego, Ministrowie Elektorscy umowę podpisali z G. Barbou w Hameln. Kray Hanowerski dawać powinien miesięcznie sumę pewną na utrzymanie Francuzów tam pozostałych i wszelkie potrzeby dostarczać. Wolno jest Francuzom dotąd zamkniętym z twierdzy wynieść, i stać w okolicach. Opisać trudno, co kray przez ostatnie 3 lata wycierpiał. Utrzymywanie woysk Napoleona niektórym powiatom kosztowało wiele mill. talarów; wszystkie są zadłużone niezmiernie; dług publiczny bardzo urosł. Stolica zaciągnęła nowego 500 t. talarów. Wiadomo, że wszystkie te dlugi są od Francuzów gwarantowane.

Niedawno w mieście naszym był rozruch; Studenci z obywatelów nieukontentowani, mieniąc się od nich skrzywdzonymi przenieśli się do Minden w liczbie 300. Rząd Hanowerski pośrednikiem został, zrobiono w przedce ugode, i wszystko szczęśliwie powróciło do porządku dawnego.

HANNOWER 27 stycznia. Podpisaliśmy, iak wiadomo, umowę z G. Barbou. Francuzi w Hameln mieć nie mogą nad 4 t. żołnierza, których żołdem, odzieniem, żywnością opatrywać powinien Elektorat do czasu pewnego, wodzom i Officyerom dać musimy co miesiąc pieniądze stołowe. Wolno im zostać w twierdzy, albowież rozłożyć się po wsiach okolicznych w obrębie zakreślonym.

Wyglądamy codziennie przybycia woysk Pruskich, i Ministra wojennego Schulenburg, który ma, iak słyhać, rządzić krajem całym na imie Monarchy swego. Angielskie i Niemieckie na żołdzie Brytanii W. półki, stoją nad brzegami rzek Elby i Weser, gotowe siadać w okręta, i powracać do oyczyzny, skoro tylko wiatry burzliwe żeglować dopuszczą. Już nawet część ich odpłynęła. Całe woysko Króla Szwedzkiego znajduje się teraz na lewym brzegu Elby, dokąd wkrótce udać się mają inni zprzymierzeńce, odebrawszy, iak słyhać, niedawno rozkaz, ażeby pierwszego skinienia czekali.

STRALSUND 26 Stycznia. Woyska Szwedzkie dotąd spokojnie stojące w Elektoracie Hanowerskim, zaczynają przechodzić z onego kraju do Xięstwa Meklenburgskiego, zkąd po krótkiej chwili do nas przybędą. Zostaną na leżach zimowych w Pomeranii, czyli też powrócą do Szwecyi niewiadomo, zkąd ieszcze Gustaw Adolf nawet w porze terazniejszey, żołnierza i amunicją zprowadzać kazał. Za iego wolą Stany Pomorskie zaciągają dług nowy 300 t. talarów.